

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина I

**Одеса
2018**

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Щербаченко Т. Ю.¹, Милашко О. Г.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Щербаченко Т. Ю., Милашко О. Г. Статистичний аналіз туристичної діяльності в Україні. У статті проаналізовано туристичну діяльність в Україні. Розраховані показники динаміки колективних засобів розміщення як в цілому, так і по окремим видам за період 2005-2016 роки. Проаналізовано структуру та динаміку доходів та витрат колективних засобів розміщення.

Ключові слова: туризм, туристична діяльність, колективні засоби розміщення, доходи, витрати.

Щербаченко Т. Ю., Милашко О. Г. Статистический анализ туристической деятельности в Украине. В статье проанализировано туристическую деятельность в Украине. Рассчитаны показатели динамики коллективных средств размещения как в целом, так и по отдельным видам за период 2005-2016 годы. Проанализированы структура и динамика доходов и расходов коллективных средств размещения.

Ключевые слова: туризм, туристическая деятельность, коллективные средства размещения, доходы, расходы.

Shcherbachenko T. Yu., Mylashko O. G. Statistical analysis of tourism in Ukraine. The article analyzes tourism activity in Ukraine. The indicators of the dynamics of collective accommodation facilities, both in general and for individual types for the period 2005-2016, are calculated. The structure and dynamics of income and expenditure of collective accommodation facilities are analyzed.

Keywords: tourism, tourist activities, collective accommodation facilities, income, expenses.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Щербаченко, Т. Ю. Статистичний аналіз туристичної діяльності в Україні [Текст] / Т. Ю. Щербаченко, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 86 – 94.

Туризм – це багатогранне явище, що поєднує економічні, соціально-культурні та екологічні аспекти, має невичерпний потенціал для постійного прогресу. Туризм пов'язаний з багатьма галузями економіки, саме це

зумовлює його провідне місце в соціально-економічному житті країни і народів.

Туризм відіграє важливу роль у становленні міжнародних зовнішньоекономічних зв'язків. Він є важливим стимулом розвитку світової торгівлі, розширенню та активізації міжнародного торгового обміну. У той же час туризм доцільно розглядати і як самостійний вид міжнародних зв'язків. Міжнародний туризм є важливим чинником зміцнення миру в світі, поліпшення взаєморозуміння між народами, розширення торгового, наукового та культурного співробітництва, налагодження добросусідських відносин між державами.

У свою чергу, на розвиток туризму впливають різноманітні фактори: демографічні, природно-географічні, соціально-економічні, історичні, релігійні і політико-правові.

У цілому туристична індустрія являє собою складну систему із різноманітними економічними зв'язками. Вона об'єднує велику кількість галузей, функції яких полягають у задоволенні зростаючого попиту на товари й послуги туризму. Це стосується, в першу чергу, засобів розміщування, індустрії громадського харчування, транспортного забезпечення.

Комплексний аналіз сучасного стану ринку туристських товарів і послуг та перспектив його подальшого розвитку дозволить визначити значення туризму як джерела валютних надходжень у світову і національну економіку, виявити його вплив на розширення міжнародних контактів, забезпечення зайнятості, зміцнення національної економіки.

Все це практично неможливо вирішити без статистичного обліку й аналізу, тому що для здійснення грамотної політики у сфері туризму потрібна надійна, достовірна статистична інформація.

В Україні розвиток туристичної сфери ще не досяг свого належного рівня і має значний резерв зростання. Особливо після 2014 року більшість показників, що притаманні туризму, скоротились. Тому в статті проаналізуємо розвиток туристичної діяльності в Україні за період 2005 – 2016 рр.

Одним з основних показників туристичної сфери є колективні засоби розміщення. Так, у 2016 році порівняно з 2015 роком кількість колективних засобів розміщення скоротилась на 85 одиниць або на 2%, а порівняно з 2005 роком – на 221 одиницю або на 4,9%. Тенденція до скорочення колективних засобів розміщення в Україні спостерігається у 2006 та 2012 роках, а також починаючи з 2014 року.

Негативна тенденція до скорочення протягом усього аналізованого періоду притаманна і спеціалізованим засобам розміщення. Так, у 2016 році порівняно з 2015 роком кількість спеціалізованих засобів розміщення скоротилась на 141 одиницю або на 7,6% причому кожен відсоток даного скорочення містив у собі 18,6 од., а порівняно з 2005 роком – на 1523 одиниць або на 46,9%. Тобто за період 2006 – 2016 рр. кількість спеціалізованих засобів розміщення в середньому щорічно скорочувалась на 138,5 одиниці або на 5,6%. Найбільше скорочення кількості спеціалізова-

них засобів розміщення спостерігалось у 2014 році, так порівняно з 2013 роком їх кількість скоротилась майже на 32%. В першу чергу це можна пояснити, тим що значна кількість спеціалізованих засобів розміщення розташовувалась у АР Крим.

Але якщо проаналізувати динаміку кількості готелів та аналогічних засобів розміщення ми бачимо, що у 2016 році порівняно з 2015 роком кількість готелів зростає на 56 одиниць або на 2,3%, причому кожен відсоток даного зростання містив у собі 24,8 од., а у порівнянні з 2005 роком – на 1302 одиниці або у 2,057 разів. Тобто за аналізований період кількість готелів та аналогічних засобів розміщення в середньому щорічно збільшувалась на 118,4 одиниці або на 6,8%.

Така тенденція до зростання кількості готелів спостерігається протягом усього аналізованого періоду. Винятком є 2012, 2014 та 2015 роки, коли кількість готелів порівняно з попереднім роком зменшилась відповідно на 0,6%, 26,2% та 6,3%.

Динаміку КЗР можливо представити графічно (рис.1)

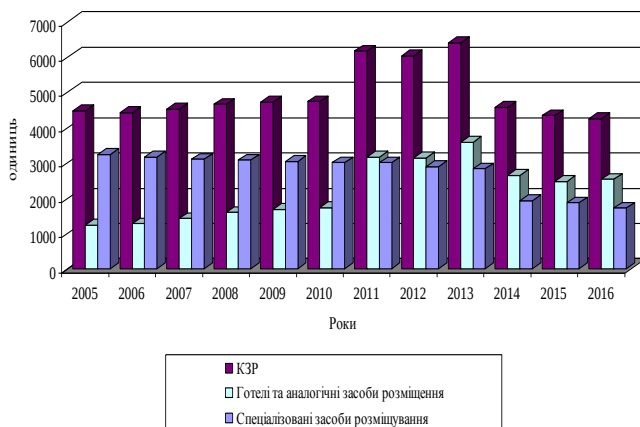

Рис. 1. Динаміка колективних засобів розміщення в Україні у 2005–2016 рр.

При аналізі динаміки колективних засобів розміщення цікаво не тільки як змінилась їх кількість, але також як змінювались такі показники як кількість місць у КЗР та кількість розміщених. Тому далі проаналізуємо динаміку даних показників.

Так, кількість місць у колективних засобах розміщення у 2016 році скоротилось майже на 26 тис. місць або на 6,5%. Це найбільше скорочення кількості місць у КЗР, не враховуючи 2014 році, коли кількість місць у КЗР скоротилась майже на 31%.

За період 2006 – 2015 рр. кількість місць у КЗР скоротилась на 212 тис. місць або на 36,1%, тобто в середньому щорічно зменшувалась май-

же на 19,314 тис. місць або на 4,0%.

Така ж тенденція до скорочення притаманна і для кількості місць у спеціалізованих засобах розміщення. Так, протягом всього аналізованого періоду кількість місць постійно знижувалась. У 2016 році порівняно з 2015 роком кількість місць у спеціалізованих засобах розміщення скоротилась майже на 30 тис. місць або на 10,9%, причому кожен відсоток даного скорочення містив у собі 2690 місць. А порівняно з 2005 роком кількість місць розміщення скоротилась на 242 тис. або на 50,3%. Тобто в середньому щорічно за 2006 – 2016 роки кількість місць у спеціалізованих засобах розміщення скорочувалась на 22 тис. або на 6,2%.

Що стосується місць у готелях та аналогічних засобах розміщення, то протягом усього аналізованого періоду спостерігається тенденція до зростання (винятком є 2011, 2014 та 2015 роки, коли кількість місць порівняно з попереднім роком скоротилась відповідно на 17,4%, 24,3% та 2,2%). У 2016 році порівняно з 2015 роком кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення збільшилась на 3381 місце або на 2,3%, а порівняно з 2005 роком – майже на 30 тис. місць або на 28,2% (табл. 2.6). Тобто за період 2006 – 2016 роки кількість місць в середньому щорічно зростала на 2715 місць або на 2,3%.

Представимо динаміку кількості місць у КЗР, а також у готелях та спеціалізованих засобах розміщення на рис. 2.

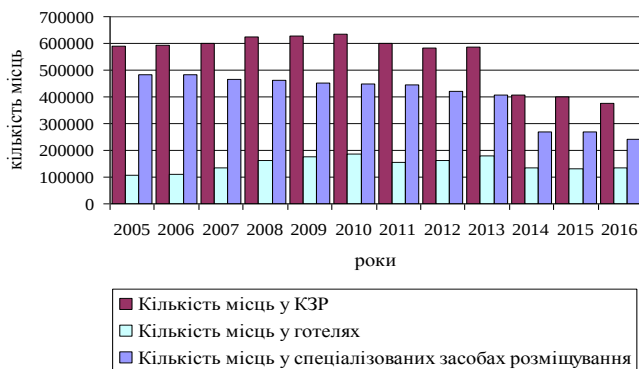

Рис. 2. Динаміка кількості місць у КЗР в Україні у 2005 – 2016 роках

Не зважаючи на скорочення кількості КЗР та кількості місць, кількість розміщених у КЗР останні два роки зростає. Так, у 2016 році порівняно з 2015 роком кількість розміщених збільшилась на 765 тис., або на 13,2%, причому кожен відсоток даного приросту містив у собі 57,8 тис. Але у порівнянні з 2005 роком кількість розміщених зменшилась на 660,4 тис. або на 9,2%.

Слід відмітити, що не зважаючи на тенденцію до збільшення кількості розміщених у КЗР, у 2009 році порівняно з 2008 роком кількість розмі-

щених скоротилась на 1423,6 тис. або на 17,4%, а у 2014 році порівняно з 2013 роком їх кількість скоротилась на 2878,9 тис. або на 34,7%. Таким чином, за період 2006 – 2016 роки кількість розміщених у КЗР в середньому щорічно зменшувалась на 60 тис. або на 0,9%. Таке скорочення пов'язане в першу чергу зі складною політичною та економічною ситуацією у країні.

У 2016 році порівняно з 2015 роком кількість розміщених у готелях та аналогічних засобах розміщення збільшилась на 740 тис. або 17,2%, кожен відсоток даного приросту містив у собі 43 тис. розміщених. За період 2006 – 2015 роках кількість розміщених збільшилась на 1099 тис. або на 27,9%, тобто в середньому щорічно збільшувалась на 100 тис. або на 2,2%. Протягом всього аналізованого періоду скорочення кількості розміщених у готелях спостерігалось лише у 2009 році на 20,8% та у 2014 році – на 30,2%.

Якщо розглядати динаміку кількості розміщених у спеціалізованих засобах розміщення, то ми бачимо, що за останні 7 років їх кількість зростає. Так, у 2016 році порівняно з 2015 роком кількість розміщених зросла на 25,1 тис. або на 1,7%, але порівняно з 2005 роком зменшилась на 1759,3 тис. або на 53,9%. Тобто в середньому щорічно кількість розміщених у 2006 – 2016 роках скорочувалась на 159,9 тис. або на 6,8%.

Динаміку кількості розміщених представимо графічно на рис. 3.

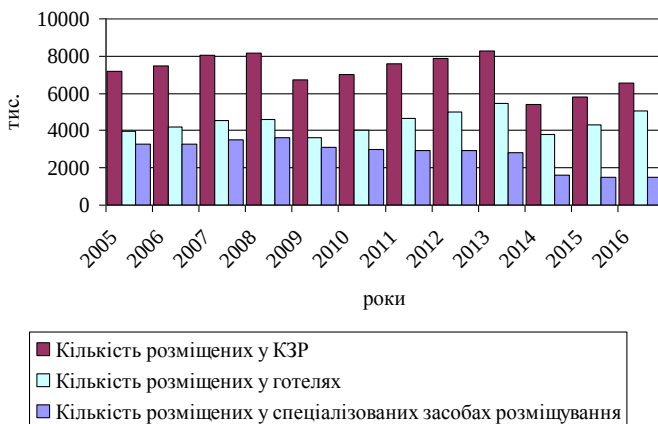

Рис. 3. Динаміка кількості розміщених у КЗР в Україні у 2005 – 2015 роках

Далі проаналізуємо структуру КЗР в Україні у 2016 та 2011 роках. Так, протягом всього аналізованого періоду у структурі колективних засобів розміщення найбільшу питому вагу займають готелі та аналогічні засоби розміщення – 54% у 2011 році та 59,5% у 2015 році (рис. 4).

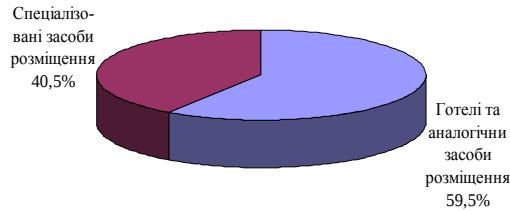

Рис. 4. Структура колективних засобів розміщення у 2016 році

Якщо розглядати структуру готелів та аналогічних засобів розміщення, то найбільшу питому вагу займають готелі – 47% у 2011 році та 60% у 2016 році, а найменшу кемпінги – 0,6%, як у 2011 році, так й у 2016 році та хостели – 0,2% та 1,6% відповідно (рис. 5 и 6).

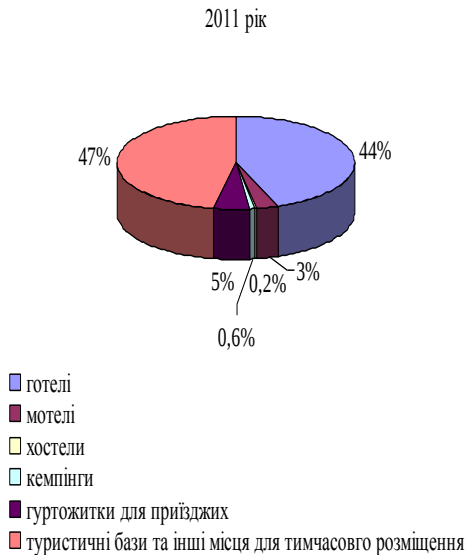

Рис. 5. Структура готелів та аналогічних засобів розміщення у 2011 році

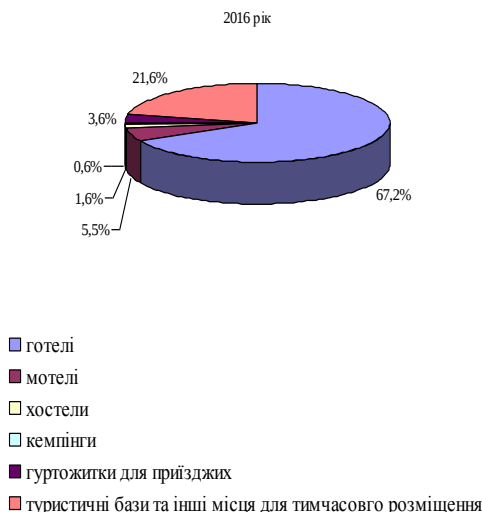

Рис. 6. Структура готелів та аналогічних засобів розміщення у 2016 році

Не зважаючи на зменшення кількості КЗР, доходи колективних засобів розміщення у 2016 році порівняно з 2015 роком збільшились на 1 646 716,9 тис. грн. або 22,2%, доходи від продажу номерів збільшились на 1 109 717,2 тис. грн. або на 32,5%, доходи від додаткових послуг – на 239 443,9 тис. грн. або на 9,6%, а доходи від реалізації путівок скоротились на 297 555,8 тис. грн. або на 20,7%.

У 2016 році порівняно з 2011 роком доходи колективних засобів розміщення скоротились на 1 914 177,0 тис. грн. або 17,6%, доходи від реалізації путівок скоротились на 2 896 942,3 тис. грн. або на 51,6%, а доходи від продажу номерів збільшились на 635 192,4 тис. грн. або на 16,3%, доходи від додаткових послуг зросли на 50 017,2 тис. грн. або на 3,6%.

Динаміка доходів колективних засобів розміщення наведена на рис. 7

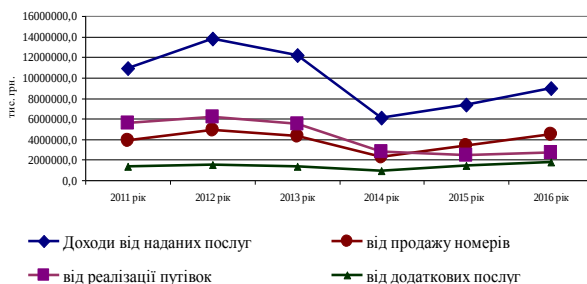

Рис. 7. Динаміка доходів колективних засобів розміщення в Україні
У 2016 році порівняно з 2015 роком операційні витрати зменшились

на 605 168,6 тис. грн. або 6,8%, у тому числі, відрахування на соціальні заходи – на 150 436,8 тис. грн. або на 29,2%, інші операційні витрати – на 1 321 968,6 тис. грн. або на 36,8%, матеріальні витрати збільшились на 617 248,3 тис. грн. або на 24,8%, витрати на оплату праці – на 216 240,4 тис. грн. або на 13,7%, на амортизацію – на 33 748,1 тис. грн. або на 4,5%. Інші витрати скоротились на 66 799,7 тис. грн. або на 20,5%.

У 2016 році порівняно з 2011 роком операційні витрати зменшились на 4 828 549,1 тис. грн. або 36,1%, у тому числі матеріальні витрати – на 1 273 273,0 тис. грн. або на 29,1%, витрати на оплату праці – на 2 193 856,4 тис. грн. або на 55,0%, відрахування на соціальні заходи – на 946 572,4 тис. грн. або на 72,2%, на амортизацію – на 276 328,6 тис. грн. або на 26,1%, інші операційні витрати – на 138 518,7 тис. грн. або на 5,8%. Інші витрати скоротились на 440 166,2 тис. грн. або на 62,9%.

Динаміка операційних витрат колективних засобів розміщення наведено на рис. 8.

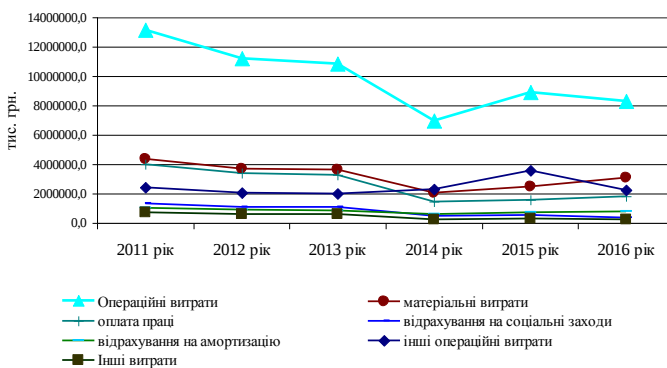

Рис. 8. Динаміка операційних витрат колективних засобів розміщення в Україні

Якщо проаналізувати структуру доходів КЗР, то найбільшу питому вагу в 2011 році складають доходи від реалізації путівок – 51,6%; доходи від продажу номерів складають 35,7%, а від реалізації додаткових послуг 12,7%. У 2016 році найбільшу питому вагу складають доходи від продажу номерів – 50,4%, від реалізації путівок складає 30,3%, а від додаткових послуг – 19,3% (рис. 9).

Так, у 2011 році серед операційних витрат найбільшу питому вагу займали матеріальні витрати та витрати на оплату праці 33,3% і 30,4% відповідно. Відрахування на соціальні заходи складали 10,0%, на амортизацію – 8,1%, інші операційні витрати – 18,3%. У 2016 році найбільшу питому вагу займали матеріальні витрати – 37,3%, інші операційні витрати складали 27,3%, витрати на оплату праці – 21,6%, відрахування на соціальні заходи – 4,4%, на амортизацію – 9,4%

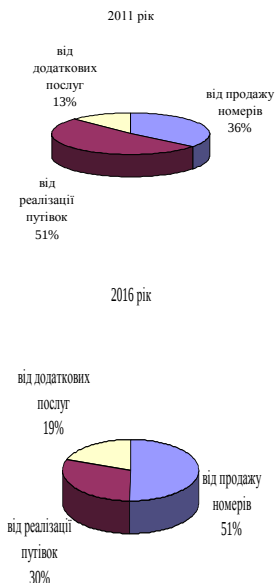

Рис. 9. Структура доходів КЗР у 2011 та 2016 роках

Проведений аналіз туристичної діяльності свідчить, що Україна має величезний потенціал для розвитку туризму, це і природні і рекреаційні ресурси, історичні пам'ятки культури. Тому розширення мережі КЗР, покращення умов розміщення та підвищення якості наданих послуг у туристичній сфері буде сприяти притоку валютних ресурсів до держави та її економічному зростанню. Але для поліпшення ситуації в туристичній галузі та підвищення туристопотоків необхідно провести спрощення візових та митних процедур; ввести незалежну стандартизацію ліцензування і сертифікації учасників ринку; розробити низьку державних програм з розвитку туризму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Милашко О. Г. Статистика туризму: навчальний посібник / О. Г. Милашко, А. З. Підгорний – Одеса : ОНЕУ, 2014. – 204 с
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Международные рекомендации по статистике туризма [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unstats.un.org/>